

Do černého! Zásah nebo vedle?

Autor: Mgr. Jana Máčalová DiS., Miloslav Linc

Číslo: roč. 2, č. 1/2016

Rubrika: Objevujeme

Klíčová slova:

Městská knihovna v Praze, semináře, sdílení, reportáže, LARP, storytelling

Hovořit o kreativitě v knihovnách je v poslední době stále běžnější. Stále více institucí si uvědomuje, že už nestačí jen přijímat zájem (či spíše nezáměr) čtenářů, ale že je potřeba je aktivně pobízet k aktivitě. Pokud knihovny chtějí přežít, musí naplno rozvinout svůj potenciál. A upřímně řečeno – myslím, že knihovny na to mají. Dokazuje to i lednová konference v Praze.

Kreativita

Jak začít co nejefektivněji?

Statistikou?

Zúčastnilo se sto lidí a nikdo z nich nám ve zpětné vazbě nenapsal, že se jim u nás nelíbilo.

Vtipem?

První přerěk vznikl hned při zahájení, když v deset hodin ráno zaznělo: „Dobrý večer, přátelé.“

Nebo jen lakonickým konstatováním?

Druhý ročník konference Do černého se prostě povedl...

Inu, možná tím vším dohromady.

Kreativitou se nerozumí jen uspořádání výtvarné dílny a exkurze do zázemí, kam se nikdo nikdy dosud nedostal. Kreativita není ani neustálé vymýšlení nějakých novinek, které mají čtenáře ohromit. Pevně totiž věřím, že i knihovník, který se v životě nezúčastnil ani jediné akce a je spíše konzervativní než excentrický, může být kreativní. Je nutné uvědomit si a oddělit kreativitu od „tvořilkovství“ (kterého jsou občas knihovny stále plné). A odlišit kreativní knihovnu od lunaparku. I to je jedním z důvodů, proč jsme se do pořádání konference [Do černého](#) pustili.

O konferenci

V pondělí 25. ledna 2016 proběhl druhý ročník. Z prvního pokusu jsme se poučili a připravili program rozdělený do dvou částí – teoretického dopoledne a praktického odpoledne. Dopoledními příspěvky se jako červená nit táhlo zejména jediné téma: **oživování veřejného prostoru**.

Toho se přímo či nepřímo týkaly hned tři příspěvky. Jana Kuncová představila aktivity Knihovny Jiřího Mahena v Brně (KJM). Mluvila o nových objektech v centru města – [čtenářských lavičkách Mahence a Jiřince](#). Jana Kuncová předala slovo kolegyni Heleně Orálkové, jež v krátkosti prezentovala vzdělávací program pro mládež: **Naučte se naučit se**. Ačkoliv jsem patriot Městské knihovny v Praze, považuji KJM za knihovnu se silným tahem na branku. [Různé projekty](#), kterými se knihovna Jiřího Mahena v Brně snaží oživit prostor knihovny i prostor kolem knihovny, se totiž vymykají českému průměru.

Další dva příspěvky pocházely z Městské knihovny v Praze. Viktor Špaček představil **výstavu v prostředí Ústřední knihovny**. Mezi regály se tam totiž ukazovali nejenom trpaslíci Kurta Gebauera, ale i okřídlený motocykl, „popelnicový“ relikviář či cyberpunkový daněk. Koncepte těchto výstav se rodila velmi ztěžka, na druhou stranu se ukazuje, že systematická práce a hlavně jasný koncept (děláme to z určitého důvodu; ne proto, že chceme jenom šokovat) nese své ovoce a lidé si snadno zvyknou, že knihovna není jen skladem knih, ale i místem nečekaných zážitků. Vojtěch Vojtíšek pak představil **projekt vnitřních grantů**, tedy systému, který má probouzet kreativitu zaměstnanců tam, kde není mnoho jiných cest. V rámci knihovny byla vytvořena komise z řad odborníků na provoz knihovny, katalogizaci, vzdělávací činnost apod., jež měla na starost posuzování oněch vnitřních grantů, tedy jakýchkoli nápadů na zlepšení provozu, služeb, programů či besed knihovny. S nápadem může přijít kdokoli, komise nápady zhodnotí a pak vybere ty, které se zrealizují. Většina projektů se pak také týká ožívování prostoru knihoven („krvavé“ skvrny u detektivek, různé výstavy, karnevalové kostýmy v dětském oddělení atd.).

Došlo i na představení **storytellingu** neboli vypravěčského umění v podání Martina Haka. Na to navázala Kristýna Obrdlíková z Krajské knihovny v Pardubicích, kde spojili toto umění s hraním Dračího doupěte. Problematiku dětského čtenářství představila Mgr. Klára Smolíková svým příspěvkem **Kdo naučí čtenáře číst, když se to rodině a škole nepovede?** Klára Smolíková si pohrávala s myšlenkou, jestli by knihovna mohla čtenáře této dovednosti naučit a jak na to nahlíží pedagogové.

workshopy

V odpolední části na účastníky čekalo **množství workshopů**. Část z nich nabízela praktické seznámení s dopoledními tématy (mediální výchova nebo dějiny písma Kláry Smolíkové), jiné ukazovaly možnosti toho, jak probouzet ve čtenářích jejich kreativitu. Nechyběly dílny tvůrčího psaní, improvizální divadlo (skvělé pro ledolamky, jako aktivity do lekcí nebo jako možnost, jak se naučit nestresovat se ze zkoušky nebo pracovního pohovoru) nebo třeba žurnalistické workshopy. Došlo i na ukázkou larpu **Ook!**, který nabízí formou hry možnost seznámení s knihovnou. Tento larp byl hrou o knížkách a jejich hrdinech. Účastníci si předem vybrali svoji oblíbenou literární postavu, s jejíž osudem nebyli spokojeni a chtěli ho změnit. V průběhu hry jsme pak měli šanci do osudu svého oblíbeného hrdiny zasáhnout. Hra byla velmi zajímavá, i když bylo z počátku dost obtížné se vcítit do dané postavy a vystupovat jako ona. Během larpu jsme vlastně vytvořili úplně nový příběh naší postavy. Vystupovala v jiném prostředí i s jinými hrdiny. Jediné, co postavě zůstalo, byly její typické vlastnosti.

V tomto stručném výčtu je k nalezení mnoho inspirace pro kreativní práci knihoven. Objevuje se velmi často termín **gamifikace služeb** (nabízení služeb knihoven formou hry), **PR knihoven**, **budování komunity** a samozřejmě změna vnímání knihoven veřejností. Nabídka našich služeb je vsutku pestrá, ale naši čtenáři by se o ní měli dozvědět, měla by je bavit a hlavně by ji měli chápat. Ukazuje se, že nestačí probouzet kreativitu našich čtenářů, ale že stejně důležité je objevit ji i u knihovníků. Zkušenosti praví, že když se jeden mračí, druhý se může usmívat sebevíc, ale čtenář si stejně pamatuje víc toho „mračocha“.

Závěrem

Cílem není z knihovny udělat lunapark. Nechceme skončit jako Česká pošta, jak kdysi vtipně poznamenal Roman Giebisch, kde je v záplavě losů, knížek a hraček občas velmi těžké propracovat se k poslání obyčejného dopisu. Cesta ke kýženému výsledku není nejsnadnější, a i když jsme na dobré cestě, ještě velký kus je před námi. **Takže se není čeho bát - příští rok se setkáme znovu.**

Autor fotografií: Irena Šormová

LINC, Miloslav a POLÁKOVÁ, Jana. Do černého! Zásah nebo vedle?. *Impulsy* [online]. roč. 2, č. 1/2016 [cit. 2015-07-31].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/do-cerneho.
ISSN 2336-727X.